

GYERGYÓI

HERCEG JÁNOS

Mikor a főtca üres telkén már elegyengették simára a talajt, megjelentek a kőművesek. Először a betonkoszorút fektették le alapnak a földbe, aztán megtették az előkészületeket az építkezéshez. Várni kellett, amíg az alap megszilárdul, és hozzáfoghatnak felhúzni rá a falakat.

Mindössze négyen voltak, s csak időnként jelent meg közöttük egy vadászkalapos, hosszú, pipás ember, de irtó nagy hanggal hozzá.

– Megmondtam, milyen állványokat hozzatok ki, de énám már nem hallgat senki ebben az üzemben, azt a nemjóját ennek a keserves világnak!

Aztán visszatette meg újra kivette szájából azt a kurta pipát, s mintha ezzel a haragja is elmúlt volna, kocsiba ült, és elhajtott a többi terepre, másnap reggelig nem látta itt senki. És akkor megint kiadott egy kis mérget magából, mintha csak ez lett volna a dolga.

Az építkezés izgalmat keltett a faluban. Mert olyan eseménytelen volt az élet, nem történt soha semmi, s ami történt, az se volt érdekes. A kőművesek munkája viszont már azzal is figyelmet érdemelt, hogy ismeretlen, szilárd anyaggal dolgoztak, és gép keverte nekik lassú forgással a maltert hozzá. Így hát állandó közönségük volt, de kitartóan csak egyvalaki nézte, hogy mit csinálnak, egy lány. A járókelők megálltak egy-két percre, csóválták a fejüket, hogy milyen érdekes mindez, aztán továbbmentek. A lány ott maradt.

– Hallott maga Kőműves Kelemennéről? – szolt rá egyszer Gyergyói György, egy zömök, barna fiatalember a kőművesek közül, mire a többiek halkabban verték meg kalapácsukkal a téglát, mert ez olyan nagy tréfames-ter volt, ez a Gyergyói, hogy ennek minden egyes szavára érdemes volt odafigyelni. – Az iskolában is tanították, ha még emlékszik rá!

A lány elpirult, és felállt, mert addig egy gerendán ült, fehér vászoncipós lábát keresztbe téve. S ahogy a kék farmernadrágban felállt, fél fejfel magasabbnak látszott, mint a tréfás kőműves.

– Azt akarja, hogy elmenjek?

– Isten őrizz! – tiltakozott nagy komolyan amaz. – Csak mondom, hátha fél, hogy befalazzuk magát, és észre se veszi. Mire meg körülnéz, eltűntünk!

De a lány elment, és nem jött se másnap, se harmadnap. Az arrajárók megálltak, kicsit bámészkodtak, kicsit még morgolódtak is, mert már mindenki tudta, hogy melyik lesz a szövetkezeti igazgató lakása, melyik a rendőré, mert az emeletesnek tervezett épületnek csaknem minden majdani lakóját ismerték, s a kőművesek keze alatt gyorsan ment a munka. Jött a pipás, már csak a rend kedvéért lármázott kicsit, aztán odábbállt, mintha minden rendben lett volna.

Csak Gyergyói Gyurinak lohadt le a kedve. Délután jött értük a kocsi, hogy visszavigye őket a közeli városba, s reggel megint kiguruljon velük. Ilyenkor Gyergyói hosszan nézett ki a házra, ahol a lány lakott, mert közben apróra megérdeklődött mindent róla. Hogy kijárta a kanizsai földművesiskolát, s ha állást nem is kapott a falujában, nem győzte kikoszarzni a kéroket, mintha minden parasztlegény pont ilyen tanult lányt szeretett volna feleségnek. Gyergyóinak meg nem maradt más, csak az a halvány remény, hogy egyszer majd mégiscsak megpillantja a kocsiból kinézve, s már az is valami. De nem látta.

Egy szombati napon aztán bebújt a trieszti piacról hozatott fekete bőrzekéjébe, s egyébként is kinyalta magát gavallérosan, hogy egyedül jöjjön ki, egyenesen a lányhoz.

– Kisasszony! – mondta már a virágos gangon. – Én megbántottam magát. Most azért jöttem ki, hogy bocsánatot kérjek. Lágy szívu gyerek vagyok, csak a számat szoktam járítani, és maga még tetszik is nekem nagyon.

– Tessék, tessék! – invitálták beljebb az említett muskátlik közül a lány szülei. – Csak nevezze ötet Rozikának, mert nem kisasszony ez, dehogy! Rendes, dolgos parasztlány. Mondta is, hogy most majd máshol legelteti a libákat, mert a kőművesek elriasztják őket a kalapálásukkal.

Az utóbbi szöveg persze csak mese volt, a lány találta ki otthoni használatra. Most meg már másnap ott volt megint a libáival az építőknél, és Gyergyói Gyuri harsány hangon köszönt rá az állványról:

– Kezeit csókolom, Rozika!

– Húha! – kiáltott fel valaki a kőművesek közül. – De nagyban megy itt a rongyrázás! A szia itt meg se teszi már!

– Csend legyen! – intette le őket a pipás pallér. – Szeretem, ha úriemberek dolgoznak a kezem alatt! És nehogy tényleg befalazzátok nekem ezt a hölgyet! Kár lenne érte!

Már magasan felhúзва álltak a falak, lombos ág hirdette rajtuk a kőművesek szorgalmát, s Gyergyói akkor már rég nem járt velük délutánonként

haza. Volt egy kis motorja, azzal pöfögött ki reggel, este meg vissza. Mikor meg már vakolni kezdték a házat, mert az ajtók és ablakok is benne voltak, egyszer csak megint beült a többiek közé a kocsiba.

Másnap a lány sírva jött a házhoz.

Nem volt nehéz kitalálni, hogy a bitang Gyergyói otthagya.

– Te, ide hallgass! – vette elő a pipás, és szemébe húzta a kalapot. – Én tudom, hogy te a terepen mindig találasz nőt magadnak. De ezt én nem hagyom csak úgy egyszerűen lerázni. Én is lányos apa vagyok, együtt érzek az ilyen szegény szülőkkel, ha így megjárják a bűdös nőcsábászokkal.

– Mit akar velem, főnök! – védekezett Gyergyói, mert még neki állt följebb. – Nem tettem én semmi rosszat. Házasságot sem ígértem, s láthatja, fél fejjel magasabb, mint én. Megfájdulna a nyakam egy életen át felnézni rá!

– Eddig nem fájt, mi? Ha tekergetted is utána! Eddig jó volt, mi? Mentél utána, bocsánatot kértél, hogy megbántottad. Kinézted a szemedet, hogy lássad. Most meg, hogy egészen beléd pistult szegény, most akarsz odébbállni? Szombaton vagy vasárnap készülj föl, veled megyek a szegény szülőkhez!

Így is volt. Egyesült erővel kérték meg a lány kezét.

A lakodalom meg ugyanarra a napra esett, mint a lakók beköltözése abba az új házba. Így aztán ott volt persze a lakodalomban a szövetkezeti igazgató, a rendőr, a könyvelő és a ház valamennyi lakója, mert ezt a pallér már így rendezte. Nagy volt a hejehuja, városi muzsikások húzták a dalt, s ott ült feleszesen a vőlegény a szép menyasszony mellett, meg se látszott, hogy alacsonyabb nála. Pedig annak mirtuszkoszorú volt a fején gyöngyös fátyollal.

És akkor bejött egy asszony.

Egyszerű, fekete selyemruhás asszony volt, szép is, fiatal is, s most megállt a terem közepén, mert éppen szünetelt a tánc, és azt mondta csengő hangon:

– Kőműves Kelemenné vagyok! Engem nem hívott meg senki ebbe a lakodalomba, magamtól jöttem, hogy megnézzem ezt a másik nőt, aki nem hagyta magát befalazni. Mert én hagytam. Én hittem a csábítónak!

Elkezdtek fészkelődni a népek, a nők összecsapták a kezüket, a rendőr meg felállt mint hivatalos közeg, és elkiáltotta magát:

– Micsoda dolog ez, hogy valaki csak így beállít, és elrontja a jókedvünket! Felszólítom az illető személyt, hagyja el a menyegzőt, mert különben kénytelen leszek őrizetbe venni!

De az asszony csak állt, mintha a rend őrének a szava rá nem lett volna érvényes, és amikor egy kis csend támadt, a menyasszony zokogását lehetett hallani. Gyergyói megkövülten ült mellette, az asszony meg így folytatta abban a néma csendben:

– Mert az én szívem ott van örökre befalazva, s így jómagam csak árnyéka vagyok magamnak meg ennek a szegény lánynak, akinek ez a vőlegény szintén örök szerelmet és hűséget ígért.

Már kezdték rosszallón csóválni fejüket a meghívottak és sajnálni azt a szegény asszonyt, aki még mindig nagyon szép volt, ha ott is maradt a szíve befalazva magas Déva várába vagy hol, amelyet meg se sirat már senki.

– Tisztelt násznép! – állt fel most a nyurga pallér, és kivette szájából a pipát. – Ne hagyjuk elrontani ezt a szép estét! Meg nincs is olyan nagy baj a világon, amelyen nem lehet segíteni. Mert meg vagyon ugyan mondván, hogy amit reggel építettünk, estére leomlott, hanem az a magas Déva vára mégis ott van valahol messze, mink meg azért vagyunk kőművesek, hogy építsünk, amíg csak élünk! És lesz még kőműves, aki egy ilyen szép nőnek nem hagyja befalazni a szívét. Az első én lennék, ha már nem volna feleségem!

Mindenki megtapsolta az okos szónoklatot, a muzsikások új nótára zendítettek, mire a pallér letette a pipát, kibújt az asztal mögül, és tánkra kérte a hívatlan asszonyt.

Olyan jókedv kerekedett, hogy a rendőr háromszor beledurrantott a levegőbe, s a menyasszony se sírt már, csupán a vőlegény lapított a helyén, mint a bűnös, pedig már nem is haragudott rá senki. De ő maga talán csak most látta, milyen szép volt az a nő, akit hűtlenül elhagyott. Csak hát ezen már nem lehetett segíteni. Viszont ott maradt neki a másik a csapat libáival, s az is oly szép volt, mint az álom. Érdemes volt felnézni rá!

Az elhagyott szeretőt kézről kézre adták ezalatt. Még az igazgató is táncolt vele, meg a rendőr egy sort, a pallér meg a fülébe súgta, hogy ne féljen, mert úgy férjhez adja ő ennél a Gyergyóinál is különb legényhez, hogy igazán csak bámulhat a világ. Ahogy ezt a lányt, a menyasszonyt sem engedte hűtlenül elhagyni. Különben többé már nem lehet befalazni senkit, az a világ elmúlt, s a kőművesek is megváltoztak.

Mikor kivilágosodott, fölkerekedett a násznép, s elöl a pallérral, aki az elhagyott szeretőt vezette karon fogva, megindult a menet az új házhoz, amely magasan és szilárdan állt a falu közepén, mintha csak ez is valamiféle vár lett volna, s a rendőr lakásának ablakán is pirosan nyílt már a muskátli.